

AKADEMİ

HREDD EĞİTİMİ MODÜL I

HREDD Eğitim Çalışmaları –
II TÜRKİYE’NİN KENDİNİ
KONUMLANDIRACAĞI YER

AB'nin İnsan Hakları ve Çevresel Özen Yükümlülüğü (HREDD) düzenlemeleri, işletmelerin tedarik zinciri boyunca insan hakları ve çevresel riskleri yönetmesini zorunlu hale getiriyor. Türkiye, bu düzenlemelere uyum sağlayarak Avrupa'nın güvenilir tedarik ve üretim merkezi olarak rekabet avantajı elde edebilir.

1

HREDD Düzenlemelerinin Önemi: AB, insan hakları ve çevreye duyarlı işletmelerden yeni standartlar bekliyor.

2

Türkiye'nin Potansiyeli: Coğrafi konumu, güçlü üretim altyapısı ve esnek tedarik zinciri avantajı.

3

Rekabet Avantajı: Sürdürülebilirlik ve yasal uyum, Türkiye'yi Avrupa için ekonomik bir merkez haline getirebilir.

Son dönemlerde Avrupa gibi önemli pazarlarda çıkan yeni ESG yasaları, şirketlerin tedarik zincirlerini daha dikkatli yönetmelerini ve insan hakları ile çevresel riskler konusunda denetlemelerini zorunlu kılmaktadır.

Bu temel dayanaktan hareketle,

Almanya: Tedarik Zincirleri Özen Yükümlülüğü Kanununu (LkSG).

Avrupa Birliği (tüm üyelere yönelik olarak):
"Corporate Sustainability Due Diligence Directive" (CSDDD / CS3D).

Diğer İlgili Düzenlemeler:

- **NIS-2 Direktifi:** Tedarik zincirleri için siber güvenlik gereksinimleri.
- **Çatışma Mineralleri Yönetmeliği:** Çatışma mineral kaynaklarını izleme ve bunların etik dışı kaynaklardan olmamasını sağlama sorumluluğu.
- **Zorla Çalıştırma Yasağı:** Tedarik zincirlerinde zorla çalıştırmaya karşı önlemler.
- **AB Ormansızlaştırma Yönetmeliği (EUDR):** AB piyasasındaki ürünlerin ormansızlaşmaya yol açmadığını sağlamak.
- **Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD):** Detaylı, tutarlı ve karşılaştırılabilir sürdürülebilirlik verilerinin açıklanmasını zorunlu kılar.

... ve daha fazlası ...

GENEL BİLGİLER

“DUE DİLIGENCE” TERİMİ

Bu bağlamda, “HREDD” ve “Supply Chain Due Diligence” terimi, iş ve hukuk dünyasında sıklıkla karşımıza çıkan önemli bir kavram olmuştur.

Doğru terminolojinin kullanılması, yalnızca hukuki metinlerin açıklığını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yasaların uygulanmasının uluslararası düzeyde uyumluluk içerisinde gerçekleşmesini ve uluslararası iş birliklerinin etkinliğini de artırır. Yasanın başka dillere çevrilirken kavramlarının doğru çevrilmesi, yasanın yüklediği sorumlulukların anlaşılmasında da önemli bir rol oynar. Özellikle yasal gerekliliklerin ve standartların anlaşılmasında ve uygulanmasında yasanın kullandığı kavramlar kritik bir rol oynar. Bu sebeple, “Supply Chain Due Diligence” teriminin Türkçe doğru bir şekilde ifade edilmesi, bu alanda faaliyet gösteren profesyoneller ve yasanın hükümlerini uygulamakla yükümlü olanlar için büyük önem taşır.

GİRİŞ VE GENEL BİLGİLER

“TEDARİK ZİNCİRİ” TERİMİ

Tanım: Tedarik zinciri (aslında “değer zinciri”), bir ürün/hizmete katkıda bulunan tüm varlıkları, tedarikçilerden nihai tüketicilere kadar kapsar.

Genişletilmiş Sorumluluk: AB düzenlemeleri, kurumsal sorumluluğu doğrudan operasyonların ötesine genişleterek hem yukarı akış (tedarikçiler) hem de aşağı akış (dağıtıcılar, perakendeciler) ortakları için hesap verebilirlik talep eder.

Sürdürülebilirlik Üzerindeki Etkisi: Tüm zincir boyunca sürdürülebilirlik etkilerini izleme ve yönetme gerekliliği, şeffaflık ve sosyal sorumluluk vurgusu yapar.

02. KÜRESEL DEĞİŞİMLER TÜRKİYE İÇİN NASIL BİR FIRSAT OLUŞTURUYOR

GİRİŞ VE GENEL BİLGİLER

TİCARİ BASKILAR VE ESG BEKLENTİLERİ

Uyumun Ötesinde: Etik iş uygulamaları ve şeffaflık için yatırımcılardan ve tüketicilerden gelen artan talep.

Finansal Teşvikler: Güçlü ESG uyumluluğu, pazar itibarını artırabilir, sermayeye erişimi kolaylaştırabilir ve operasyonel verimliliği artırabilir.

ESG Trendleri: ESG çabaları marka sadakatini artırır, yatırımları çeker ve uzun vadeli finansal hedeflerle uyumludur; bu nedenle giderek daha önemli hale gelmektedir.

GİRİŞ VE GENEL BİLGİLER

KÜRESEL DEĞİŞİMLERİN BAĞLAMI

Çin'den Uzaklaşma: Jeopolitik riskler, ticaret kısıtlamaları ve etik kaygılar nedeniyle şirketler tedarik zincirlerini yeniden yapılandırma ihtiyacı duymaktadır. Özellikle Çin ile Batı arasındaki ticari ve politik gerilimler, şirketleri daha güvenilir ve sürdürülebilir kaynaklara yöneltmektedir. Almanya gibi büyük ekonomiler, Çin'e olan bağımlılıklarını azaltma stratejileri izlemektedir

Uygur Türkleri: Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde Uygur Türklerine yönelik insan hakları ihlalleri büyük endişe yaratmaktadır. Bu durum, şirketlerin tedarik zincirlerinde zorla çalıştırma gibi etik sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır

Lojistik Zorluklar: Pandemi ve doğal afetler gibi olaylar, tedarik zincirlerinde kırılganlıklara ve maliyet artışlarına neden olmuştur. Özellikle, Çin'den gelen tedariklerde yaşanan gecikmeler, şirketlerin alternatif kaynaklara yönelmesine yol açmıştır. Süveyz Kanalı'ndaki sıkıntılar da lojistik zorlukları artırmıştır.

Güney Asya'daki İşçi Hakları İhlalleri: Bangladeş, Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerde işçiler, uzun çalışma saatleri, düşük ücretler ve güvensiz çalışma ortamları gibi sorunlarla karşı karşıyadır¹³¹⁴. Bu durum, şirketler için yasal ve etik riskler oluşturmaktadır

GİRİŞ VE GENEL BİLGİLER

TÜRKİYE’NİN FIRSAT PENCERESİ

1. Jeopolitik ve Lojistik Avantajlar

- Avrupa’ya Yakınlık ve Stratejik Konum:
 - Türkiye’nin coğrafi konumu, Avrupa, Orta Doğu ve Asya arasında bir köprü işlevi görerek hızlı ve düşük maliyetli lojistik imkanları sunar.
 - Türkiye, Çin’e kıyasla Avrupa’ya çok daha yakın olduğu için taşıma sürelerini ve maliyetlerini önemli ölçüde azaltır.
- Gelişmiş Lojistik Altyapısı:
 - Modern limanlar, gelişmiş otoyol ağı ve demiryolu bağlantıları Türkiye’yi bölgesel bir lojistik merkezi haline getirir.
 - İstanbul Havalimanı gibi global ulaşım merkezleri, Avrupa ve diğer bölgelerle hızlı ticari bağlantılar sağlar.
- Avrupa Birliği ile Ticari Anlaşmalar:
 - AB ile Türkiye arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması, Türk mallarının Avrupa pazarına kolay ve gümrüksüz erişimini sağlar.
 - Bu ticari entegrasyon, Türkiye’yi AB’nin en güvenilir tedarik ortaklarından biri yapar.
- Çin’den Uzaklaşma Stratejileri için Güvenilir Alternatif:
 - Çin’deki sistemik ve politik risklerin aksine, Türkiye NATO üyesi olarak daima Batı devletlerinin önemli bir müteffiki olmuştur.

GİRİŞ VE GENEL BİLGİLER

TÜRKİYE’NİN FIRSAT PENCERESİ

2. ESG Uyum ve Güvenilirlik

- Türk şirketleri, çevresel ve sosyal uyum sağlama konusundaki artan farkındalıkları sayesinde, AB düzenlemelerine daha kolay adapte olabilmektedir.
- Türkiye, Çin ve Güney Asya gibi bölgelerde görülen zorla çalıştırma, çevre tahribatı ve etik sorunların çok daha az yaşandığı bir iş ortamı sunar.
 - Örnek: Türkiye’nin tekstil sektöründe, birçok üretici uluslararası sürdürülebilirlik standartlarını (ör. Fair Trade, BSCI) karşılayarak Avrupa pazarında güven kazanmıştır.
- Avrupa’nın, Çin’den uzaklaşma stratejisine ek olarak etik ve sürdürülebilir bir tedarik merkezi arayışı, Türkiye’yi öne çıkarır. İnsan hakları ve çevre risklerinin daha düşük olduğu bir alternatif sunar.

3. Güçlü Üretim Altyapısı ve Nitelikli İş Gücü

- Türkiye, tekstil, otomotiv, tarım ve kimya gibi birçok sektörde yüksek üretim kapasitesine sahiptir. Bu çeşitlilik, Türkiye’nin krizlere karşı daha dayanıklı olmasını sağlar.
- Türkiye, eğitilmiş ve genç bir iş gücü sayesinde hem yüksek kaliteli üretim hem de yenilikçi çözümler sunar.
- Türkiye’nin Avrupa ülkelerine kıyasla daha düşük iş gücü maliyetleri, şirketlerin rekabetçi fiyatlarla üretim yapmasını sağlar.

TÜRKİYE'DEKİ ŞİRKETLER KENDİLERİNİ NASIL KONUMLANDIRMALIDIR?

Türkiye, sürdürülebilirlik insan hakları konusunda yasal düzenlemelerini tamamlamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün hemen hemen tüm konvansiyonlarını imzalamıştır ve iç mevzuatını da bunlara uyarlamıştır. İş sağlığı ve iş güvenliği yasamız da uluslararası standartlar düzeyindedir. Uygulamada ortaya çıkan uyumsuzluklar ise bilinmekte ve bunlarla mücadele edilmektedir.

Çevre ve iklim konusunda da aynı şekilde anılan uluslararası anlaşmalara Türkiye imza atmıştır. Minamata Sözleşmesi, Stockholm Sözleşmesi ve Basel Sözleşmeleri Türkiye tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Yasal Mevzuat bakımından Türkiye, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında rekabet gücü çok yüksek bir ülkedir. Bunu iyi kullanmak bakımından, şirketler olarak sürdürülebilirlik mevzuatı çerçevesinde aslında hiç de zor olmayan hazırlıklarımızı tamamlayabiliriz. Şöyle ki;

1. Şirket yöneticilerini sürdürülebilirlik mevzuatı ve uygulaması eğitimi verilmelidir;
2. Şirket çalışanları, hakları ve bu haklarını kullanırken özellikle şikayet mekanizmasını nasıl kullanacakları konusunda eğitilebilirler;
3. Risk analizi yapıp, tedarikçiler ve tedarikçilerdeki olası riskler belirlenebilir;
4. Kendi içinizde ve tedarikçilerdeki olası risklerinizi ortadan kaldırma ve/veya azaltma yönünde önlemler belirlenebilir;
5. Şikayet mekanizması kurulabilir;
6. Temel ilkeler anayasası hazırlanabilir.

3. DEVLET YASAL ALTYAPI GELİŞTİREREK BU SÜRECE NASIL DESTEK OLABİLİR

DEVLET YASAL ALTYAPI GELİŞTİREREK BU SÜRECE NASIL DESTEK OLABİLİR

Sürdürülebilirlik raporlama yönetmeliği çıkarıldı.

İklim Yasa Tasarısı Hazırlandı.

Mevcut risklerin Türkiye bakımından ne kadar az olduğuna dair sürekli yayınlar yapılmalıdır.

İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yasamız vardır.

Sürdürülebilirlik özen yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için teşvikler oluşturulmalıdır.

Sorumlu İş Merkezleri geliştirilmeli, yardım masaları kurularak, işletmelere ön hazırlık kolaylaştırılmalıdır.

Mevzuat Türkçe'ye çevrilerek işletmelerin faydalanmasına sunulmalıdır. Bu tür girişimler desteklenmelidir.

Eğitim çalışmaları hızlandırılmalı ve ulusal şikayet merkezi kurularak şikayet mekanizmasının şeffaf işletilmesi sağlanmalıdır.

İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR
EDERİZ

AKADEMİ

Eğitmen:

Prof. Dr. Mehmet Köksal

BERLİN | İSTANBUL | KIBRIS

koksalakademi.com